

КИНДЕРЛЕНД

ПРЕВОД: Ермис Лафазановски

Лилјана Коробка

Крлежот беше закачен за стомакот, блиску до папокот и му ја шмукаше крвта на детето. Девојчето, исплашено повеќе од вресокот на братот отколку од таа црна точка на неговиот стомак, тргна да бара помош. Во вообичаените околности, лелекањата ќе го привлечеше ако не половина од селото, тогаш барем половина од маалото, но овој пат никој не се појави. Можеби таа можеше да му го отстрани крлежот, ама се уплаши дека ако на крлежот му остане главата од неа ќе израсне друг уште поголем крлеж... или, Господ да чува, ако влезе целиот во стомакот и таму ќе преживее, а од таму не ќе може никој да го извади и нејзиниот брат ќе умре каснат од крлеж.

На почетокот, третото дете, најмалото братче, кого постарото често го тепаше или на некој друг начин го мацеше, на оваа случка гледаше со одредено задоволство. Се вртеше околу постариот брат барајќи начин уште повеќе да го расплаче и да го натера уште повеќе да вреска. Гледаше наоколу, на сите страни, да види дали сега е прав момент и тој да почне да лелека, ама не забележа ништо што би бил мотив тоа да го стори. Подигнатата кошула и голиот стомак на Дан изложен на сонце не му оставија впечаток и воопшто не се уплаши. Дури ниту таа црна точка, кон која неговиот брат гледаше толку растревожено, не го интересираше, затоа што не можеше да разбере како тоа неговиот голем и снажен брат се плаши од црната точка на стомакот. Потоа помалиот брат си замина.

Девојката излезе на улица. Сакаше да побара помош од соседите, ама беше повеќе од сигурна дека во ова време не се дома. Малку понатаму живееше бабата на една другарка од училиштето, но веројатно ни таа не беше дома, а и слабо гледа па не би можела да го извади крлежот. Тргна по улицата со надеж ќе најде некого да ѝ помогне. Почна да го довикува чичко Василиј за да ѝ помогне, ама кучињата од целото маало одговорија со лаење. И покрај „хорското“ лаење на кучињата не се слушна никаков звук во куќите, никој не ја тресна вратата или капијата, никој не го отвори прозорецот да види кој вика и зошто. Во поинакви околности, кога некој би барал помош викајќи на сиот глас, ако не сите, тогаш барем некој ќе се појавеше да одговори: или да каже дека тој којшто е баран не е дома или дека е заминат на лозјето, кај кумот или на некое друго место. На крајот на патот, во еден од дворовите забележа мајка која пере облека. Не знаеше како се вика. Ја отвори капијата со тресок и жената се сврти со зачуден поглед.

– Добар ден. Дали ќе сакате да извадите еден крлеж?

Жената само направи кисел израз на лицето и одговори:

– Не вадам крлежи – и брзо влезе во куќата.

Девојката застана кај бунарот. Можеби некој кој е жеден ќе дојде по вода. Ќе почека тука.

Во меѓувреме помалиот брат му ја донесе омилената играчка на каснатиот од крлежот. Ама братот не му обрнуваше внимание. Нему не му беше до играчки.

Изгледаше дека Дан нема да престане да плаче. Порано ги убиваше таквите бубачки кои неговиот татко ги вадеше од овчото крзно. Татко му велеше дека ако не ги извадат, тие ќе му ја ишмукаат сета крв на животното и тоа ќе умре. Дан замислуваше дека гладниот крлеж ќе му ја ишмука сета крв и ќе се надуе како голем балон, а тој ќе стане мал, исушен, од него ќе остане куп коски и тој

беспомошно ќе прета со рацете и со нозете сè додека крлежот не се извиши кон небото. Стотина крлежи подуени од детска крв ќе пловат по ведрото и пријателско небо, а децата ќе плачат, слаби, исушени, закачени за неуморните бубачки. Дан го погледна крлежот кој, вистина речено, не беше поголем од половина нокот на малиот прст, впрочем, не беше ни колку зрно грав, но, и покрај тоа, се чувствуваше како да нема капка крв во него.

Марчело се сети на убавото јаболко, тоа коешто го најде завчера и кое имаше намера да го изеде сам и да не го подели со братот или со сестрата. Оваа година јаболкницата на комшијата даде добар род и понекоје јаболко ќе паднеше и во нивниот двор. Јаболка, петровки, слатки, со црвеникава средина. Кога го виде јаболкото, Дан направи движење кое требаше да значи: што е твоето јаболко наспроти мојата болка! Тогаш Марчело, од братска солидарност, почна да плаче.

Една запрежна кола застана крај бунарот. Еден човек зафати вода со кофата, малку се напи, а потоа ја навлажи муцката на коњот. Го погледна девојчето кое без да трепне втренчено гледаше во него. Висок, слаб, грд, беззаб, со само неколку искривени заби, со ретка и бела коса, големи и клемпави уши, можеше слободно да ја игра улогата на смртта со косилка, само кога во колата би имал коса. И коњот беше слаб, некогаш бил сив, сега валкан, со кафеникавозелена боја, со долги и жолти заби, како да соодветствуваа со тие на стопанот.

– Дали ќе сакате да извадите еден крлеж?

– Сакам, зошто да не. Каде се наоѓа?

– Таму – покажа Кристина кон нејзината капија.

– Ти, чија си?

– На Виктор Думитраке.

– Замисли, ти си ќерката на Викиуш? Па јас те возев со запрежнава кола кога си била мала, тогаш имав убав и дебел пастув... А, татко ти замина на печалба?

Девојчето потврди.

– И ве остави да бидете жртви на крлежите?

Девојчето повторно кимна.

Кога го здогледаа човекот на влезот, браќата замол-
кнаа заборавајќи на плачењето.

– Каде си, крлежу?

Потоа го погледна јаболкото.

– Што е, не го сака јаболкото? Ајде тогаш да го даде-
ме на коњот, тој веднаш ќе го изеде!

Помалиот брат повторно му го подаде јаболкото на
постариот, кој, двоумејќи се дали да го изеде или да го
даде на коњот, го зеде јаболкото без да каже збор. На-
еднаш, повеќе се уплаши од човекот отколку од крлежот.

– Леле! Па овој крлеж да ти бил помал од мравка!
Ајде да го извадиме.

Се сврти кон девојката.

– Имаш ли ракија или колонска вода?

– Имам – и тргна по ракијата. „Сака да пие, да се на-
пие и да ги фрли браќата преку плотта.“

Човекот му се приближи на детето кое страдаше
и крцкаше со малкуте заби и поради тоа младиот брат
побегна зад куќата; малку подоцна сирна од зад аголот,
затоа што веќе не се слушаше никаков звук, а беше љу-
бопитен.

Додека да трепнеш, човекот го стисна потеченото
место со крлежот помеѓу валканите нокти и внимателно
го фрли, гледајќи во стомакот на детето.

– Го извадив сосе глава – рече тој задоволен. – Ајде,
згази го.

Бидејќи детето не се помрдна, го повика помладиот.

– Дојди мрсулко, да го видиш крлежот на брат ти.

Ама ни овој не го прифати повикот. Се појави и девојката со шишенце ракија од која човекот тури малку на дланката и го протри стомакот на детето.

– Добро, згази го ти.

Девојчето силно го стисна со стапалото. Го згази неколкупати.

– И, велиш дека татко ви не е дома?

Децата кимнаа.

– Работи. Три деца не е шега. А мајка ти? И таа некаде работи. Ве родија и заминаа кај годе – велеше човекот одејќи кон капијата. – И мојата замина и децата ми отидоа, сета среќа ми е сега во коњот. Ајде, кобило и ние да си врвиме по патот.

Звукот на запрежната кола која заминува се слушаше уште малку, а потоа се спушти тишината.

Девојката тури на дланката малку ракија од таа што остана и го протри стомакот на братот, кој уште седеше неподвижен, сериозен, загледан во далечината. Се разбира дека да беше татко им дома никаков крлеж немаше да се закачи за него и не би му влегол под кожата. Чувствуваше извесно незадоволство што сè заврши толку едноставно и брзо, а тој немаше повеќе причина да кенка, да го галат и да биде во центарот на вниманието.

Во маалото останаа толку малку деца што едноставно немаш веќе кому гасеница да ставиш во коса, бубачка во пазуви, а немаш ни со кого да се гаѓаш со кал. Помалиот брат му стана досаден бидејќи и тој не се плаши веќе од гасеници или бубачки. Ако случајно му ја ставиш во пазуви, се смее како луд на брашно, среќен што постариот брат си игра со него, па како воопшто да не ја забележал. А не може да си игра ниту со постарата сестра, освен кога таа сака и како што таа сака, а кога нешто не ѝ одговара, ти мава клоца по газот. Освен тоа сестрата секогаш ги брка децата кои си играат со Дан. Тој повеќе не ѝ кажува кој го тепа затоа што не ќе има веќе со кого да си игра, а тие го избегнуваа затоа што ризикуваа да бидат штипнати или скубнати, оти таа многу сакаше да тепа. Дури и Дан се чудеше: како може Кристина, толку слаба и ситна, саде коска и кожа, ветер да ја однесе, да избрка толку снажни и дебелки момчиња кои дома имаат и татко и мајка. Еднаш ја виде како тепа и се уплаши. Девојката сите ги среди, на почетокот подавајќи ги нејзините канџи кон непријателот небаре ѝ се нафрлиле диви сверови, а потоа вресна толку силно што им ги дупна на сите ушните тапанчиња. Брзината со која скокаше на неподготвениот непријател, колку и да беше тој силен и голем, ќе го натераше да се даде во бегство.

Кристина имаше лузна на лицето која ѝ ја направи едно дете кое таа намерно го подложи на потсмев. Се случи кога го видела тоа дете како го тепа Дан, нејзиниот мил и сакан брат, кого немаше кој да го брани освен таа самата. И така, таа еден дождлив ден го начека убаво до-тераното дете со сина кошула, на враќање од училиште, во друштво на двајца другари, едно девојче и едно момче. Кристина ги сочека крај некоја бара и кога тие тројцата се приближија, го турна тој што го тепаше нејзиниот брат во кал, а тоа предизвика смеа кај другите. Понижено, детето одлучи во првата пригода да ѝ ја скрши главата на таа улава и грда девојка за да ја научи памет, па да види кого таа турка во кал. И штом му се покажа можност почна да фрла по неа со камења и толку силно ја удираше со камењата што ѝ го раскрвави целото тело. Кога го виде тоа детето ја спрашти да бега од страв. Кристина на крај, кога забележа колку камења имаше подготвено момчето беше среќна што сè заврши како што заврши, инаку можеби не ќе извлечеше жива глава. И кој потоа ќе се грижи за нејзините браќа? Помина само со повреда на образот и тоа е добро, затоа што можел да ја погоди во око или да ѝ ја скрши главата. Раната на лицето и така ќе зарасне. Стави мокра крпа на лицето и почна да смислува нов план за одмазда.

Детето живееше недалеку до нив, немаше постари браќа ни татко, односно дури ни татко кој заминал на печалба по „лесна пара“, а мајка му беше во град, да бара работа. Тој останал со строгата баба, која го тераше да работи, па дури и одвреме-навреме го тепаше, велејќи му дека тоа го прави за да не се разгали. Не беше сигурна како се вика, но ѝ се чинеше дека се вика Аурел. Беше од погорните одделенија.

Велат дека порано додека нејзината мајка одела во училиште, постоеле две паралелни одделенија „А“ и „Б“ а во времето која нејзините баба и дедо оделе во училиште дури и „В“. Многу деца имало тогаш! Сега во едно одделение се собрани деца од три-четири села и тоа одвај, зашто учителите оделе од куќа до куќа и ги молеле

децата да доаѓаат во училиште. Децата научија да носат гас-маски и да пукаат, бараа дрвени гранати сокриени во шумата, организираа училишни војни натпревари. И девојките пукаа, а ако беа премногу мали и слаби, тогаш пукаа од лежечки став. Се организираа групи за учење прва помош, се гордееја што можат да распознаат лековити билки и што знаат како се носи ранет човек со скршени коски, што знаат како се дава вештачко дишење. Некои од тие работи Кристина ги научи од мајка ѝ или баба ѝ за да може да им помогне на браќата во случај на потреба. Кога еден летен ден отиде да ги полие краставиците во бавчата, се сопна од дебела за'ргана жица која ѝ влезе во нога. Од страв поради крвта што бликаше, не сакаше да ја испере раната. Најде голем лист од леќа, го избриша со дланката, впрочем беше чист, и го залепи на раната. Листот ја покри раната и Кристина продолжи да ги залива краставиците. Кога подоцна се сети на раната и на листот, тој беше исушен како сено во зима, а од раната остана само долга трага. Како ништо да не се беше случило. Нејзината мајка секогаш велеше: бргу, сè треба да се направи бргу. Бргу завиткај ја раната, брзо испери ја облеката или чаршафот за маса кога ќе се извалка. Ако бргу го испереш валканото петно, лесно ќе се отстрани, без големи напори...

Аурел имаше обичај да игра карти со други две децата под нивниот орев, кај оградата. Кристина неколку денови по ред го следеше со намера да смисли план и да го казни поради раната која ѝ остана на образот. Смислила, додека е тој под оребот, полека да му пријде од другата страна на оградата и да го полие со кашест и смрдлив кравји измет, точно на главата.

Кравите двапати дневно поминуваа по улицата и зад себе оставаа многу лепешки. Ги собра со лопата и ги остави покрај оградата. Покрај фактот што ужасно смрдат, лепешките имаат силна боја, зеленикава, која

не можеш со ништо да ја испереш. Значи ќе му извалка облеката. Веќе се чувствувала како победник и помисли дека нејзина одмазда ќе биде успешна. Ја замислуваше сцената, како тој плачејќи трча кај баба му, која немојќно ќе ги крене рацете. Немаше проблем да собере лепешки, но мораше да внимава да не се исушат, оти треба да бидат меки, зошто само така ќе можат да му се слеат по лицето, ушите, вратот и под јаката на кошулата. Секој четврток и петок децата се собираа околу три-четири часот попладне и остануваа до стемнување. Кристина со лопата собра лепешки (иако многу ѝ смрдеа), па сега ѝ остануваше само уште да ги истури со лопатата точно врз главата на Аурел, а не на некое од другите деца. Девојчето се доближи до оградата и ги начули ушите. Трите деца почнаа да играат карти и да пцујат како старци, точно по пропис. Потоа восхитено зборуваа за некој нивни пријател кој пронашол исушен тутун (оставен помеѓу облеката како заштита од молци), го свиткал во лист од винова лоза и го испушил. Ама тоа и не е некоја цигара туку повеќе играчка за деца! Има деца од нивното одделение кои во времето пушат вистински цигари, скапи, и на тој начин само предизвикуваат завист кај другарчињата. Кристина се досадуваше слушајќи ги, ја подигна лопатата и ја потпре на оградата точно над главата на Аурел. Застана за миг со лопатата во воздухот, а потоа се премисли. Кога непријателот е немојќен и беспомошен, таа простува, не удира... Ќе биде многу посилна ако прости. Беше многу горделива и задоволна со себе, затоа што е широкограда девојка која простува. Ја зеде лопата и ги посла лепешките под едно дрво во бавчата за тоа подобро да роди нагубрено со природно губре. Потоа излезе на патот со кофата да донесе вода од бунарот. Децата воопшто не ја забележаа. Не можеа ни да замислат колку непријатно изненадување можеше да ги снајде пред само неколку мига.

Драги наши родители!

Колку тешко поминуваат деновите без вас! Денес е недела.

Знам што ќе правиме денес. Ќе одиме на излет на другиот крај на селото за да ја видиме Камчатка. Така сега ја викаме куќата на Гица, откога татко му од далечната Русија донел дома уште два нови браќа. Мургави се, набиени и ниски, иако постариот има околу седум години и веќе треба да тргне во училиште. Мрморат помеѓу себе и никој не ги разбира. Имаат коси и полуотворени очи, како да се закачалки за бунди или зимски капути, па затоа постариот го завикаа Закачалка. Помалиот го нарекоа Кученце затоа што постојано седи под масата и повеќе ползи на сите четири отколку што оди и повеќе лае отколку што зборува. Не знаеме колку години има Кученце, можеби три, можеби четири.

Гица вели дека тие му се браќа. Му се потсмеваат, а тој по малку ги тепа. Селаните доаѓаат пред нивната куќа како да одат во циркус, за да ги видат, а тие се кријат под масата, од каде што им се гледаат само главите па наликуваат на уплашени животни... Таму седат по цел ден, иако Гица ги тера да излезат и ги турка со метлата. Луѓето им фрлаат леб, јаболка и ореви и тие таму пад масата ги јадат. Ниту ние не сакавме со празни раце да отидеме да ги видиме, па им купивме кутија бисквити и Дан му ја даде на помалиот брат. Марчело, и тој се завлече под масата

и таму си играше со нив. Под масата децата изградија вистински дом: послаа долго и дебело овчо крзно, донесоа едно мало столче во замена за маса и многу прави или импровизирани играчки. Чаршафот за маса е долг така што покрива сè што се случува под масата. Двете нови деца знаеја да си ги изговорот имињата, а кога се смееја на образите им се појавуваа дупчиња. Ама јас после три секунди им ги заборавам имињата. Невозможно ми е да ги запаметам. Бидејќи Дан е на возраст колку детето кое го викаа Закачалка, посака да го извлече од под масата и да го научи да пишува. Детето само за кратко излезе, ама не му се допадна да пишува и пак се врати под масата.

Гица не беше дома затоа што се плашеше дека ќе го прашам нешто во врска со училишните домашни работи бидејќи двајцата учевме во ист клас. Се чувствував глупаво и да имаше место и јас ќе се пикнев под масата. Кога тргнавме да си одиме, Марчело не сакаше да излезе од под масата, оти многу му беше убаво таму. Дан со сила го извлече. Страв ми е да ги оставам моите браќа подолго со овие деца. Што ако имаат некаква болест? Што ако донеле некој вирус од таа нивна Камчатка? Јас едноставно не знам кога воопшто имаат време да се измијат затоа што постојано се под масата. Гица е убеден дека нивниот организам е толку отпорен што доволно им е да се бањат еднаш на секое годишно време. Во селото се зборува дека таткото на Гица ги има овие деца добиено со една млада мисирка, претпоставуваат дека дури и не била убава, а тоа го судат според изгледот на децата. Нивната баба вели дека таа веќе ги имала децата кога го сретнала таткото на Гица.

А мајката на Гица од неодамна замина во странство, веднаш откако таткото на Гица престана да ѝ праќа пари. До пред да замине таа си живееше како госпоѓа. Но потоа полека сумата пари почна да пристигнува сè поретко и почна и да се смалува. А според тие во селото тој почна

заработувачката да ја дели со другата. Тоа ајде некако, ама да донесеш туѓи деца во сопствениот дом, да ја понижуваш целата фамилија тоа е невидено.

Ќе го замолам тато, кога ќе дојде дома да ги држи подалеку Ескимите, Хајканите, Карелијанците, Португалците и другите видови закачалки во случај ако ги има, за да не нè посрамоти.

И нашата мајка замина од дома затоа што тато не праќаше доволно пари. Сега мајката на Гица продава ореви низ градот, затоа што тоа било најисплатливо: оревите се скапи, а згора на тоа не се расипуваат веќе следниот ден. Таа имаше пари за најосновните работи за дома, ама му бараше на мажот и пари за новите деца кои ги донел и ги оставил кај неа дома. Му рече дека ако не ѝ прати пари, ќе ги однесе децата во шума и таму ќе ги остави да ги растргнат волците. Затоа што од мигот кога ги видеа има секоја ноќ кошмари. А и преку глава ѝ е што сама одвај ги одгледува сопствените деца, а камо ли уште и тие кој гаволскиот курвар ѝ ги донел – дивјаци, кои уста не отвораат и везден седат под масата.

Колку голем скандал беше на почетокот... И други луѓе заминаа во странство на работа за да заработат некоја пара, впрочем, од секое семејство има понекој во туѓина, на работа, се курваат и другите мажи, затоа што, ете, далеку се од своите жени, а имаат барања и потреби, ама не прават веднаш деца, затоа што одвај имаш со што да ги издржуваш сопствените. Ако сепак се случи такво нешто, ете, што да се прави, ама барем чувај си ги таму во Сибир, нека се грижи за нив жената која ги родила.

Зарем малкумина од селото придонеле за наталитетот на местата на кои заминале да работат? Колку од нив се изгореле... ама само тој ги донесе дома да ме срами, да ми се смее цело село. И не едно, туку две деца. И не ги има направено со некоја убава и дебела Русинка, туку со некоја караконцула, што ли е веќе...

И да ми ги донесе овие кривоноги, косооки грдотии кои само мумлаат и предизвикуваат саде лоши соништа и

ништо друго! Впрочем и не се толку грди, та дури имаат и дупчиња во образите кога ќе се насмеат. Во селото се зборува дека тие двајцата многу се караа и еднаш само што не се испотепаа. Таткото на Гица е тих човек, затоа секоја жена му се качува на глава. И вети на сопругата, односно, мајката на Гица, дека нема веќе да прави други деца со мисиркана. И дека многу бргу, кога ќе се создадат услови за тоа ќе си ги земе тие деца назад. И дека што толку вреви кога за децата се грижи неговата мајка, односно бабата на децата. Мајката на Гица, бесна како рис, заминала некаде во градот.

Колку голем лажго беше Дан кога беше мал и колку ли само разгален! А згора на тоа беше и дебел како крофна, повеќе се тркалал отколку што одел. Во тоа време нашите родители беа дома со нас, па јас не го тепав, туку само му се заканував. Беше доволно само да се намрштам и веднаш ќе почнеш да плаче и липа. И тоа не плачеше како сите туку врескаше, сè посилно и посилно и посилно за да слушне мама и да дојде, уплашена за да види што се случува, а тој ќе речеше: „ме удри со бокс во стомак“ или „ме удри со бокс во главата“. Мама страшно ќе се налутеше и ќе почнеш мене да ми вика: „зошто го тепаш и тоа со бокс, не гледаш дека е мало дете?“ Јас се обидував да ѝ објаснам дека не го ни допрев. Мама: „Тогаш зошто толку вреска?“ И мама уште повеќе ќе ме искараше. Дан беше задоволен. Ќе ти покажам јас тебе, ќе видиш! Чекав мама да си замине и да му удрам неколку клоци по газот. Ама тогаш тој не врескаше, затоа што знаеше дека мама нема да го слушне. Само ќе избегаше и некаде ќе се сокриеше од мене.

Еднаш скрши чаша и ја сокри под масата. Чекаше мама да замете, а потоа почна да вика на мене: Тина! Тина! Демек јас, Кристина, ја скршив чашата. Мама не му поверува. Ама тој сепак чекаше мама да ме искара или да ми залепи шлаканица. Во таквите ситуации мама ќе ме викнеше и ќе се преправаше дека, демек, ме кара, иако знаеше дека тој ја скрши чашата, само сакаше да види како ќе се однесува. Дан ќе ја имитираше мама која се закануваше со дигнат прст ќе викнеше „Ја скрши чашата“

Јас ќе ја прашав:

– Која чаша? Не сум јас.

Потоа мама пак:

– Можеби си ти Дан?

– Не, Тина, Тина!

– Ајде да ја прашама чашата. Чашо, чашо, кој те скрши?

А јас тивко би шепнала:

– Даааааан!

– Гледаш чашата вели дека ти ја скрши.

И кога Дан ќе почнеш да плаче не постоеше сила на светот што можеше да го запре. Мислам дека повеќе се плашеше што чашата почна да зборува отколку што му беше срам што лаже.

Кога бев мала немав ниту браќа ниту сестри. Сестри немам ниту сега: наместо двајца браќа, повеќе би сакала да имам еден голем брат и една сестра. Ама, добро е и со двајца браќа. Марчел понекогаш се преправа дека ми е сестра. Дан не сака. Мама сочувала некои подобри мои фустанчиња и кога ќе се обидев да го облечам Дан во некое од нив, толку врескаше што ги вознемируваше сите соседи. А кога нагалено ќе го наречев Данче, се лутеше. Затоа што тој е маж, тој е Дан. Марчел не сака да го нарекувам Маричка затоа што тоа е име на крава. Не знам зошто мама и тато мојот помал брат го именуваа токму така. Можеа и мене да ме прашат. Тој не плаче кога го облекувам во фустанчиња или кога ќе му врзам панделки. Сакам да си играм со неговата коса. Не го влечам силно за да не плаче. Кога ќе се појави Дан, расипува сè. Му се потсмева на Марчел, го штипе, го нарекува Маричка – прасичка, Марчка – кравичка, девојчето на мама. И сè така додека Марчел не прсне во плач и не сака веќе да го облекувам во фустанчиња. Дан му вели: ти си маж! Каков е тој маж со фустан?

Марчел си игра и со кукли. Скришно си игра со една моја малечка кукла за која направи креветче и ја покрива со едно шамивче. Кога ја открив и го прашав зошто ми ја зел куклата, тој ми рече дека тоа не е кукла, туку

моторџија, само што уште е мал и треба да порасне. Не му кажав на Дан, кој постојано си прави пушки од стапови, ги шара со моливи, а потоа пука во нас од каде ќе стигне. Кога тие двајцата си играат, Дан секогаш го убива Марчел кој треба да падне покосен од куршумот секогаш кога Дан ќе посака. Марчел веќе научи вистински да умира, како во филмовите, веднаш да се струполи, небаре е покосен од куршуми и тоа предизвикува големо воодушевување кај Дан. Понекогаш го барам Марчел, ама не можам ниту да го видам ниту да го слушнам. Да не му се случило нешто? Го наоѓам под едно дрво. Дан го убил и го заборавил таму, па Марчел така мртов чекал тој да му даде заповест да оживее. Чекал Дан да дојде да го земе. Ако го викнам јас не сака да дојде, затоа што го чека Дан. Ако му речам будалче, Дан те заборавил и сега си игра со други деца на улица, Марчел страшно многу се лути, дури и плаче, затоа што Дан го заборавил убиен под дрвото.

Мама сакала да има само две деца. Третото, Марчел се роди по желба на тато. Таа рече: одвај овие две деца ги храниме, а камоли три. Тато рече, нека има уште една уста, зашто ќе одам во Јакутија да заработам пари и ќе имаме со што да ги прехраниме! Во Јакутија имаме многу роднини и соселани, како и во Италија. Но на почетокот тато не носеше пари, затоа што малку заработувал, а морал да враќа и долгови. Тогаш една роднина од Италија ѝ рече на мама: ајде дојди тука, се ослободи едно место во една фамилија, добро плаќаат; ако не сакаш, твој проблем, стотици Молдавци се борат да стигнат тука... Мама се советуваше со тато, а потоа со мене и рече дека заминува на година или две, додека тато не ги врати долговите. И замина, а таа година-две никако да завршат. Мама сака да му најде и на тато работа во Италија, иако на тато му се допаѓа повеќе во Русија. Таа сонува двајцата да соберат доволно пари во Италија и да нè земе сите кај неа, па да станеме Италијанци. *Grazie signore!*

Ама за мажи некако не се наоѓа многу работа, така што и понатаму седиме дома сами. Рече дека во Италија е добро, топло, убаво, скоро како во Молдавија, само што нема да имаме во дворот ниту кајсии ниту сливи. Јас мислам дека во Молдавија е најдобро.

Едниот плаче, другиот сака да јаде и превртува сè во кујната барајќи шеќер. Им дадов мармалад, ама велат дека од леб и мармалад ги боли stomакот. Видов како едни луѓе, посиромашни од нас, земаат леб, го квасат под чешмата, а потоа го посипуваат со шеќер. Оттогаш децата постојано барат само леб со шеќер. Го пикаат наквасениот леб во ќесата со шеќер, а потоа шеќерот се наводенува и тоа многу ме нервира. Доволно е поголемиот брат да почне да вреска од не знам какви причини па и помалиот да почне, небаре на команда. И двајцата неуморно плачат, долго, како волчиња напуштени во шумата. И тие сакат некој да ги разгали, некој да им посвети внимание. И јас го сакам тоа иако сум голема. И јас сакам мајка крај себе, да ми зготви за јадење, да ми ги испере фустанчињата. Да ги испегла.

Им реков, ставете си го срцето на врвот на прстите и силно дувнете, додека тоа не одлети кај мама. И така таа ќе ги погали тие таму разгалени деца хранети со манго небаре не гали нас. Нели и ти плачеш и мислиш на нас? И кога им ја переш облеката од природна волна, природен памук, природна свила, од свилени буби, помислуваш на нашата облека, во најголем број исти, откако се износени од Италијанците, откако се излитени и ти ги дават тебе, за да ни ги донесеш нам. Да го знаат ова моите браќа нема да ги облечат. Подобро е да немаме толку облека од природни материјали и познати фирми, ама да бидеме со мама. Можеби и тие деца се мирни и мили, и тие плачат што нивната мајка ги оставила да ги негува раце на туѓинка.

Ти мајко, живееш со тие туѓи деца и ден и ноќ, ги шеташ, си играш со нив, ги храниш, им раскажуваш приказни пред спиење. А со нас никој не живее, јадеме што ќе стигнеме, леб со шеќер или со пушен суџук од продавница. И никој навечер пред да си легнеме не ни пее. Јас би пеела, ама не знам ниту една песничка.